

Britt-Marie Börjesgård
Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel. 036-30 18 42 vxl 036-30 18 00
Mobiltel. 070-548 18 50
britt-marie.borjesgard@jkpglm.se

JLM DNR: 337/15

Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

REMISSVAR, Ku 2015/02346/KL
angående Riksantikvarieämbetets rapport om Översyn av regelverket om de kyrkliga kulturminnena

Länsmuseerna har tillsammans med andra remissinstanser beretts tillfälle att lämna synpunkter på Riksantikvarieämbetets rapport Översyn av regelverket om de kyrkliga kulturminnena. Länsmuseet i Jönköping har tagit del av underlaget och lämnar följande synpunkter.

Vi lämnade synpunkter till Riksantikvarieämbetet i förra skedet av översynen för snart ett år sedan. I det underlaget fanns inga förslag på lagtexter. Med den nu föreslagna lagtexten är det ytterligare några frågor som känns aktuella att påtala.

4 Kap 2 § Kyrkobyggnader och kyrkotomter

Den nuvarande lagtexten stadgar att ”kyrkobyggnader och kyrkotomter skall vårdas och underhållas” i en generell formulering utan att anges vems ansvar detta är. I den föreslagna texten fastslås att detta ansvar åvilar ägaren. I ett läge där kyrkor säljs och överförs till andra ägare är det viktigt att poängtera ägarens ansvar. Det är dock fortsatt också viktigt att påtala vad som står i kulturmiljölagens portalparagraf 1 kap 1 § att ”Ansvaret för kulturmiljön delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas.” Ett ansvar som också torde omfatta entreprenörer som utför arbeten i kyrkliga miljöer.

Kyrkotomt

I våra tidigare yttranden dels våren 2011 inför framtagningen av Vägledning för tillämpning för kap 4 Kulturminneslagen, dels remissvaret som nämns ovan framförde vi farhågor inför en alltför snäv definition av begreppet kyrkotomt. Den föreslagna definitionen av kyrkotomt kan få negativa konsekvenser för olika byggnadstypers skydd och möjlighet till fortsatt vård och underhåll. Tiondebodar och kyrkstallar tillhör en byggnadskategori med höga kulturhistoriska värden och är en del av det kyrkliga kulturarvet som riskerar att falla utanför om definitionen av kyrkotomt enbart omfattar ett område kring fristående klockstapel och eller övergiven begravningsplats. I rapporten

framhålls att dessa byggnader inte avsågs omfattas i förarbetena till lagen. Lagen skrivs nu om utifrån tillämpning och en förändrad verklighet på andra områden. Vi menar att med en vidare tolkning gynnas den samlande kulturmiljönyttan. Om byggnaderna omfattas finns också möjligheten att söka KAE för dessa byggnader, som i hög utsträckning är överloppsbyggnader utan praktisk nytta för församlingen, men med stora kulturhistoriskt värden.

5a § Överlåtelse

Rapport om överlåtelse till annan ägare är ett viktigt komplement i lagtexten. För att också säkra inventarier av kulturhistoriskt värde i samband med en eventuell överlåtelse kan texten under denna punkt behöva förtydligas, alternativt i kompletterande föreskrifter.

9 § Antikvarisk medverkan

Att lagtexten kompletteras med möjlighet att ställa krav på antikvarisk medverkan är av godo.

12 § Begravningsplatser

I förslaget till den nya lagtexten förtydligas att lagen omfattar *allmänna* begravningsplatser vilket är en god distinktion. I den tidigare skrivningen omfattades även enskilda gravplatser, vilket ur tillsynsaspekten kan ha varit svåröverskådligt för länsstyrelserna. Som en konsekvens av det nya förslaget kan dock skyddet för t.ex. judiska kyrkogårdar behöva utredas. Detta kan vara gravplatser med höga kulturhistoriska värden, som faller mellan olika lagskydd då de inte heller kan betraktas som fornlämningar om de är anlagda efter 1850.

Kopia på dokumentation

Vi noterar vidare med tillfredsställelse att det tidigare förslaget att den i 10§ KRFS 212:2 beskrivna ordningen att länsstyrelsen ska skicka kopia på dokumentation till Riksantikvarieämbetet samt berört museum skulle tas bort, har strukits. Länsstyrelsen har formellt arkivansvar men utifrån ett tillgänglighetsperspektiv är det av vikt att läns museerna får del av dokumentationen då läns museerna även har en betydelsefull roll som kunskapsinstitution inom respektive region.

Vidmakthålla kunskap och kompetens

Vi noterar även med tillfredsställelse skrivningen att Riksantikvarieämbetet ska föra en dialog för hur kunskap och kompetens kan vidmakthållas och utvecklas inom Riksantikvarieämbetet, länsstyrelserna och länsmuseumerna. I den tidigare remissen talades om att Riksantikvarieämbetet skulle ta fram en plan vilket fortsatt känns angeläget.

Jönköping den 9 mars 2016

Med vänlig hälsning

Britt-Marie Börjesgård
Antikvarie

Mikael Nordström
enhetschef

KOPIA:

Länsstyrelsen, Miljö- och Samhällsbyggnadsavdelningen, 551 86 JÖNKÖPING